



Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni

Mayıs 2010 -- 21. Sayı

Etkinlikleri etkinlik@tad.org.tr adresine gönderirseniz websitemizdeki etkinlik takviminde duyurulacaktır.

İçindekiler:

- 100418A Gama Işını Patlaması TUG'dan gözlendi
- İ.Ü.F.F. Amatör Astronomlar Kulübü "Mayıs Etkinliği 2010"
- Ege Üniversitesi - "2010 Gökbilim Öğrenci Bilgi Şöleni"
- ESO'nun 42 metrelik Teleskobu Şili'de kurulacak – Arif Solmaz
- "Hubble'ın Popüler Kültürdeki Yeri" yarışması
- Gökyüzü Gönüllüleri – Arif Bayırlı
- Mayıs Ayında Gökyüzü – İÜ Amatör Astronomlar Kulübü

TUG'dan Gama Işını Patlaması Gözlemlerinde Önemli Bulgu – Ersin Göğüş

18 Nisan 2010 günü NASA'nın idare ettiği Swift uydu teleskobu ile belirlenen gama ışını patlamasının görünen dalga boyunda ışınması, TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi Bakırtepe Yerleşkesi'nde bulunan RTT150 teleskobu ile gözlemlendi.

Gama Işını Patlamaları evrenin dört bir yanından görülebilen ve evrenin oluşumuna yol açan Büyük Patlama olayından sonra en yüksek mertebede enerji içeren olaylar. Patlama, gama ışını öncü ışınması ile kendini belli eder. Sonrasında uzayın aynı bölgesinden daha uzun dalga boylarında (X-ışını, görünen, radyo)

ardıl ışınlar gözlenebilir. Görünen dalga boylarındaki ardıl ışınmanın şiddeti genellikle zamanla azalarak gözlenebilirlik sınırı altına iner.

RTT150 ile gerçekleştirilen ardıl ışınma gözlemleri, benzeri diğer gözlemlerden farklı: 100418A olarak adlandırılan patlamanın oldukça sonrasında, zamanla azalması beklenen optik ışınma şiddetinde ani yükselişlerin olduğunu ortaya çıktı. TUG'dan gerçekleştirilen bu gözlemler patlamanın meydana geliş ve üretilen ışınmanın yayılımı konusunda çok önemli ipuçları verecek nitelikte. Türk ve Rus bilim insanlarından oluşan çalışma ekibi bir yandan havanın açık olduğu gecelerde patlamanın ardıl ışınmasını RTT150 teleskobu ile optik dalga boylarında gözlemeye devam etmekte, diğer yandan sonuçların duyurulacağı bilimsel makale üzerinde çalışmalarını sürdürmektedirler.

Not: Gama Işını Patlamaları çok uzak mesafelerdeki galaksilerde meydana geldikleri için, yaydıkları enerji çok yüksek miktarlarda olsa da, yeryüzündeki yaşamı tehdit etmemektedir.

İ.Ü.F.F Amatör Astronomlar Kulübü "MAYIS ETKİNLİĞİ 2010"

İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Amatör Astronomlar Kulübü tarafından 5-6-7 Mayıs 2010 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü'nde halka açık olarak düzenlenecek olan "Mayıs Etkinliği 2010"un bu yılki ana konusu "Derin Uzay Cisimleri ve Kozmoloji". Bunun yanı sıra popüler gökbilim konularına da ağırlıklı olarak yer verilecek. 1991 yılından bu yana gerçekleştirilen bu etkinlik, her yıl olduğu gibi gündüz ve gece programı olmak üzere iki bölümde gerçekleşecek.

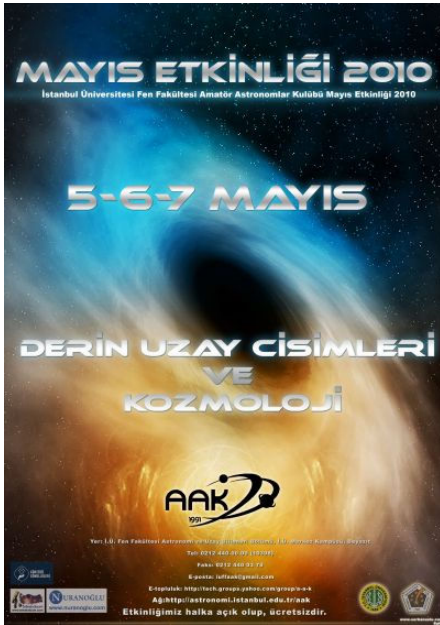


Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni

Mayıs 2010 -- 21. Sayı

Gündüz Programı: Üç gün boyunca 11:00-16:00 saatleri arasında daha çok ilköğretim öğrencilerine yönelik olarak gerçekleştirilecek etkinliklerin bazıları:

- “Gökyüzü Gönüllüleri” tarafından kurulacak atölyeler
- “Dünya’dan Evren’e Bakış” fotoğraf sergisi
- Amatör teleskop yapımı atölyesi
- Stellarium programı ile gökyüzü anlatımı
- İstanbul Üniversitesi Gözlemevi ziyareti
- Astronomi oyunları
- Bilgi yarışması
- Güneş gözlemi
- Resim yarışması
- Güneş saati anlatımı
- ilköğretime yönelik sunumlar



Gece Programı: Üç gün boyunca 17:00-23:00 saatleri arasında gerçekleştirilecek etkinlikler şu şekilde olacak:

- Seminerler (17:00-21:00 saatleri boyunca) (Ana konu: “Derin Uzay Cisimleri ve Kozmoloji”)
- Astrofotoğrafçılık Atölyesi
- Amatör Teleskop Yapım Atölyesi

- İstanbul Üniversitesi Gözlemevi'nde Teleskoplarla Gece Gözlemi (21:00-23:00 saatleri arasında müzik dinletileri eşliğinde).
- “Dünya’dan Evren’e Bakış” resim sergisi

Katılım: Geçen yıllardaki Mayıs Etkinlikleri’nden farklı olarak bu yıl, kulübün internet sitesi üzerinden ön kayıt yöntemi ile başvuru alınacak. Başvurular okullar ve kişisel olmak üzere iki şekilde olacak. Özellikle okulların ön kayıt yaptırmaları tavsiye ediliyor. Bu şekilde etkinlik günü hangi saat aralıklarında kalabileceklerini, katılımcı sayılarını, hangi atölyeleri gezmek istediklerini ve hangi etkinliklere katılmak istediklerini belirtecekler. Dolayısıyla başvuru yapan her okul için özel bir program hazırlanabilecek. Bunlar haricinde ön kayıt yaptırmadan da etkinliğe katılım sağlanabilecek. Etkinlikler halka açık olup ücretsizdir.

Etkinlikler hakkında ayrıntılı bilgi için:

<http://astronomi.istanbul.edu.tr/aak>

Ege Üniversitesi - 2010 Gökbilim Öğrenci Bilgi Şöleni





Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni

Mayıs 2010 -- 21. Sayı

3-28 Mayıs 2010 tarihleri arasında Ege Üniversitesi'nde "Gökbilim Öğrenci Bilgi Şöleni" düzenleniyor. Ege Üniversitesi öğrencilerinin katıldığı ve düzenlediği etkinlikler arasında birçok konferans, gezi, sergi ve gözlem planlanıyor.

Detaylı bilgiye ve etkinlik takvimine aşağıdaki adresten ulaşılabilir:

<http://astronomy.ege.edu.tr/anasayfa/bilgisoleni/2010bilgisoleni.htm>

ESO'nun 42 metrelik Teleskobu Şili'de kurulacak – Arif Solmaz



Atacama Çölü - Şili

Bir süredir yer seçimi çalışmaları devam eden ESO'nun (European Southern Observatory- Avrupa Güney Gözlemevi) E-ELT (European Extremely Large Telescope - Avrupa Aşırı Büyük Teleskopu) nin, Şili'nin kuzeyindeki Atacama Çölü'nde bulunan Cerro Armazones dağına kurulmasına karar verildi. Kesin kurulum çalışmaları için son karar 2010 yılı içerisinde alınacak ve inşaata başlanacak. Herşey yolunda giderse teleskopun 2018 yılında çalışmalarına başlaması öngörülmüyor. Kubbesi yaklaşık bir futbol sahası büyüklüğünde olan E-ELT, tam olarak 42 metre aynaya sahip olacak. Maliyeti ise yaklaşık 1 Milyar €.

Daha fazla bilgi için:

<http://eso.org/public/turkey/press-rel/pr-2010/pr-18-10.html>

Kaynak: ESO Bilim Toplum Ağı - Türkiye

<http://eso.org/public/turkey/>

Hubble 20 Yaşında – “Popüler Kültürde Hubble’ın Yeri” Yarışması



Carina Bulutsusu- Güney yarımküreden gözlenebilen Carina takımyıldızı içinde bulunan bulutsu 7500 ışık yılı uzakta ve 3 ışık yılı genişliğinde

ESA (Avrupa Uzay Ajansı), Hubble Uzay Teleskobunun 20. yaşını kutlarken bir de yarışma düzenliyor. Yarışmanın başlığı “Popüler Kültürde Hubble’ın Yeri”. Herkes Hubble’ın popüler kültür içindeki örneklerini görüntülemeye çağrılıyor. Hubble görüntülerini bir albüm kapağında mı gördünüz? Hubble bir sanat eserinin ilham kaynağı mı olmuş? Hemen bu örneklerin bir fotoğrafını çekin, kısa bir açıklamayla gönderin ve yarışmaya katılın.

Ödül kategorileri: En sanatsal, En tuhaf, En komik, En büyük ve En küçük

Başvurular 1 Haziran 2010 tarihine kadar sürecek.



Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni

Mayıs 2010 -- 21. Sayı

Daha fazla bilgi için

<http://www.spacetelescope.org/projects/20anniversary/hubblepopculture/>

Yarışma bilgisine Türkçe olarak

<http://www.astronomidiyari.com/?p=1812>
adresinden de ulaşılabilir.

Gökyüzü Gönüllüleri

Arif Bayırlı – Gökyüzü Gönüllüleri

İlk kez teleskoptan bakıp da Satürn'ün o muhteşem halkalarını ya da Ay'ın delik deşik kraterlerini tüm detaylarıyla gören kişinin yüzündeki ifadeyi veya evren hakkında sonu gelmez bir merakla sizi soru bombardımanına tutan bir çocuğun cevaplarınız karşısında koca koca açılmış gözlerini ve o gözlerdeki ışıltıyı bir hayal edin! Gökyüzü ile ilgi küçücük bir detay karşınızda kim olursa olsun onu etkilemeye ve içinde bulunduğu evrene bambaşka bir gözle bakmasına neden oluyor. Astronomiyle tutku derecesinde amatör olarak ilgilenen bir grup arkadaş, "Neden gökyüzü tutkumuzu insanlarla paylaşıp onları yıldızlara daha yakın kılmıyoruz ki?" diyerek yıldızların ışığını insanların üzerine saçmak üzere tamamen gönüllük esasına dayalı bağımsız bir topluluk olan Gökyüzü Gönüllüleri'ni oluşturdu.



Gökyüzü Gönüllüleri, kimi üniversitede astronomi veya fizik dalında eğitim gören üniversite

öğrencilerinden, kimi ise herhangi bir astronomi eğitimi olmadan konuyla amatör olarak ilgilenen kişilerden oluşan sekiz kişilik bir grup. Oluşumumuzun ilk adımları 2009 Dünya Astronomi Yılı'nın getirdiği ivmelenmeyle 100 Saat Astronomi Etkinlikleri çerçevesinde Edirne ve Kocaeli'nin sekiz köy okulunda sunum ve gece gözlemleri şeklinde gerçekleştirerek atıldı. Yaptığımız çalışmalar, Türkiye'de astronomi çevrelerinde duyularak gönüllü kimliğimizin tanınmasını sağladı. İkinci büyük çalışmamız ise yaz aylarında bir haftaya yayılan bir programla Çekmeköy Gönüllüleri Derneği (ÇGD) ile ortaklaşa düzenlediğimiz "Astronomi Yaz Okulu"ydü. 30 ilköğretim öğrencisinin ücretsiz olarak katıldığı ve her gün astronomi hakkında farklı bir konunun işlendiği yaz okulunda yaratıcı drama teknikleri kullanarak çocukların gökyüzünü ve evreni hem eğlenerek hem de içinde yaşayarak öğrenmelerini sağlandı. Gündüz sunum ve etkileşimli çalışmaların ardından mahalle parkında kurulan teleskoplarla çocuklara ve mahalle sakinlerine gökyüzü gözlemleri yaptırıldı. Bu çalışmadan elde edilen çıktılar ise Kültür Üniversitesi'nde düzenlenen 3. Amatör Astronomi Sempozyumu'nda "Çocuklara Gökbilim sevgisini aşlamak için sanatla desteklenmiş yaz okulu modeli" başlığıyla bildiri olarak sunuldu.



Yaptığımız gönüllü çalışmalardan gittikçe daha fazla keyif alıyor ve artık kendimiz etkinlik organize etmektense çeşitli yerlerden teklifler alarak yapılan



Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni Mayıs 2010 -- 21. Sayı

etkinliklere destek veriyorduk. Yaz aylarında gökyüzünün açık olmasını fırsat bilerek bu dönemde Yakacak Çocuk Esirgeme Kurumu'nda, Fevziye Mektepleri'nde ve Ankara Fen Lisesi'nde çocukların ve öğrencilerin katılımıyla astronomi sunumları ve etkileşimli çalışmalar gerçekleştirdik.

Çocuklara yönelik yaptığımız etkinliklerden farklı olarak kendi teleskoplarımızı kurarak, yurtdışında bilindiği ismiyle "Kaldırım Astronomluğu"na soyunduk ve Özel Getronagan Ermeni Lisesi'nin ve değerli astronomi hocalarımızın desteğiyle İstanbul Adalar'da bine yakın katılımcıyla bir gece gözlemi organize ettik. Yakın zamanda da Çekmeköy'de bir alışveriş merkezinde ÇGD ile ortak olarak düzenlediğimiz "Dünya'dan Evren'e Bakış" astronomi fotoğrafları sergisiyle çevre okullardan ziyaret eden öğrenci grupları ve yerel halk Hubble'ın ve diğer büyük teleskopların etkileyici fotoğraflarıyla tanıştılar.

Astronomi yılının bitmiş olmasına rağmen ekip olarak çalışmalarımızı sürdürme kararı aldık ve Mayıs ayında İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenen Mayıs Etkinlikleri'nde, Batman'da düzenlenen GAP Gençlik Festivali'nde ve İTÜ Bilim Merkezi'nde "Astronomi Haftasonu" programında gökyüzü gönüllüsü olarak çalışmalar yürüteceğiz.

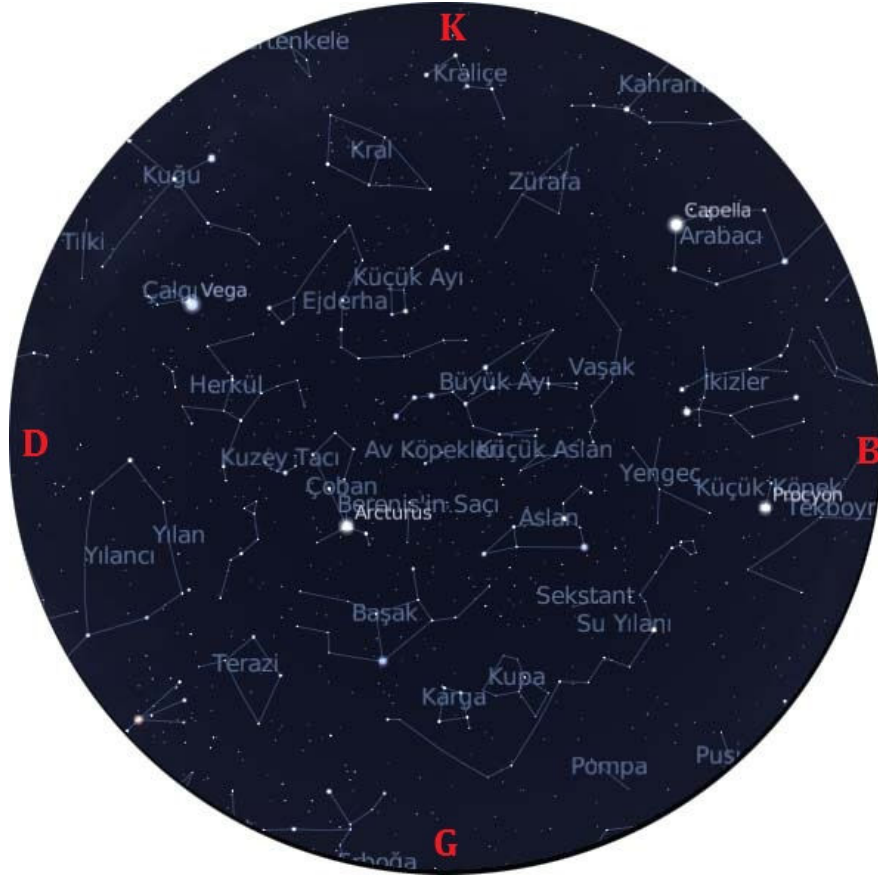
Herhangi bir kuruluşa veya sponsora bağlı olmadan, tamamen kendi imkanlarımızla gerçekleştirdiğimiz bu etkinliklerle yüzlerce çocuğun gökyüzüyle tanışmasına, onlarca yetişkinin de ilk kez teleskoptan bakmasına aracı olduk. Gökyüzünün fısıldadığı o muhteşem hikâyeye kulak veren biz gönüllüler astronomiyi köylerde, sokaklarda, okullarda, şehir meydanlarında duyurmaya devam edeceğiz.



Çalışmalarımızı www.gokyuzugonulluleri.com adresinden takip edebilir, destek olmak için bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Mayıs Ayında Gökyüzü

İstanbul Üniversitesi Amatör Astronomlar Kulübü adına Süleyman Fişek (suleymanfisek@gmail.com)



1 Mayıs 2010, saat 23:00

15 Mayıs 2010, saat 22:00

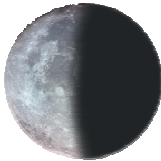
30 Mayıs 2010, saat 21:00 için gökyüzü.

Not: Yıldızlar, her gece 4 dakika daha erken doğarlar.

Dolayısıyla her 15 günde bir ($15 \times 4' = 60'$) 1 saatlik değişimle aynı gökyüzünü görürüz.

Ay Takvimi:

Sondördün:



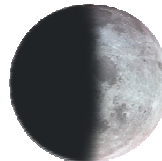
6 Mayıs 2010

Yeniay:



13 Mayıs 2010

İlkdördün:



20 Mayıs 2010

Dolunay:



27 Mayıs 2010



Türk Astronomi Derneği Elektronik Bülteni
Mayıs 2010 -- 21. Sayı

2010 Mayıs Ayı'nda Gökyüzü:

3 Mayıs: Venüs, Aldebaran'ın kuzeyinde (akşam, batı ufku)

10 Mayıs: Jüpiter, Ay'ın güneyinde (doğu ufku, saat 04:30)

16 Mayıs: Ay Venüs'ü örtüyor (12:00-12:55)

20 Mayıs: Mars, Ay'ın kuzeyinde (akşam)

22 Mayıs: Satürn, Ay'ın kuzeyinde (güney ufku, saat 21:30)

26 Mayıs: Merkür, en büyük uzanımda* (25°)

*En büyük uzanım: İç gezegenin Güneş'le en büyük görünür uzaklığı.



TAD'ını çıkartın... Gökyüzünüz açık olsun...

Kaynak: <http://www.tug.tubitak.gov.tr> , <http://www.stellarium.org>